

13 SKYRIUS
AIKŠTELĖS BŪKLĖ UŽBAIGUS EKSPLOATAVIMO NUTRAUKIMĄ
IR PASIŪLYMAI DĖL TOLIMESNIO JOS PANAUDOJIMO

2018 m. leidimas

2018m. leidimas	GALUTINIS IGNALINOS AE EKSPLOATACIJOS NUTRAUKIMO PLANAS	2 lapas iš 13
	13 SKYRIUS. AIKŠTELĖS BŪKLĖ UŽBAIGUS EN PROGRAMĄ IR PASIŪLYMAI DĖL TOLIMESNIO JOS PANAUDOJIMO	

SKYRIAUS TURINYS

13 AIKŠTELĖS BŪKLĖ UŽBAIGUS EKSPLOATAVIMO NUTRAUKIMO PROGRAMĄ IR PASIŪLYMAI DĖL TOLIMESNIO JOS PANAUDOJIMO	3
13.1 Teisinis ir praktinis kontekstas	3
13.2. Siektina BEO aikštelės būklė	4
13.3 Pasiūlymai dėl BEO aikštelės ir aplinkinės teritorijos panaudojimo	10
SKYRIAUS NUORODOS	13

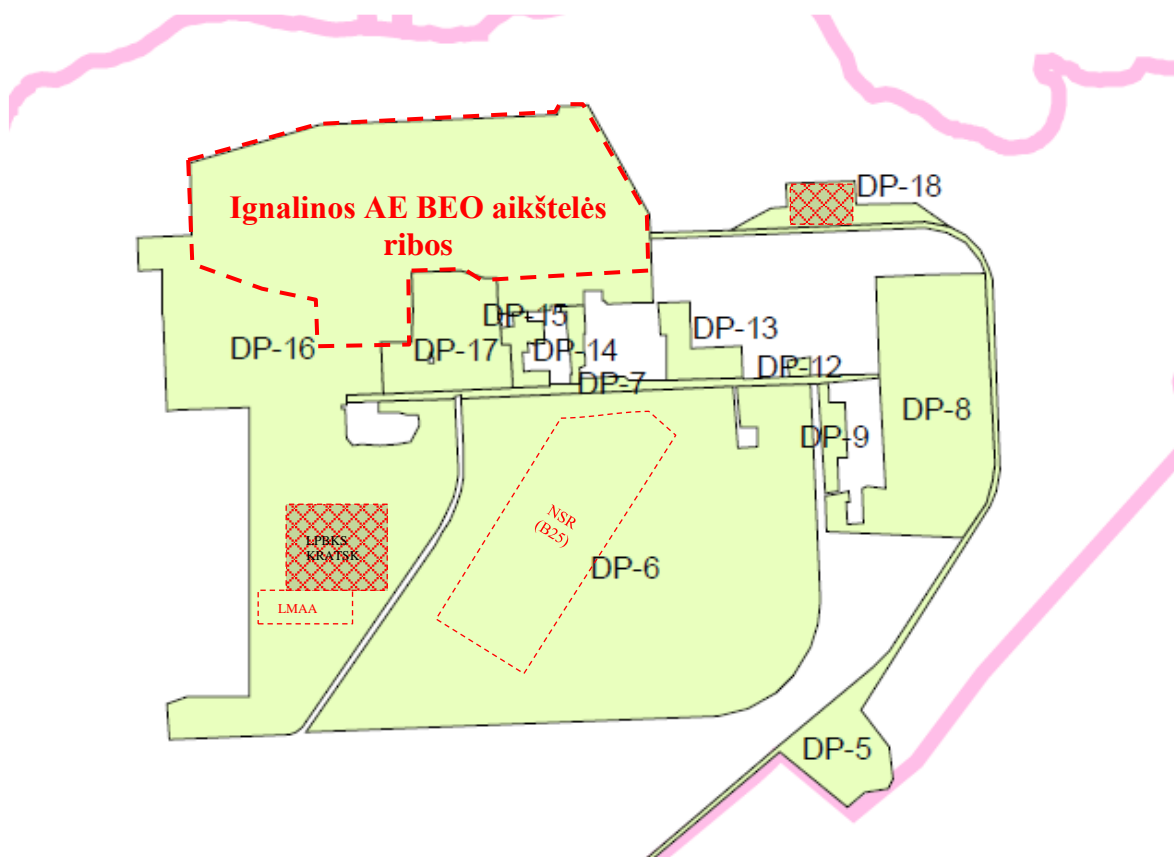
2018m. leidimas	GALUTINIS IGNALINOS AE EKSPLOATACIJOS NUTRAUKIMO PLANAS	3 lapas iš 13
	13 SKYRIUS. AIKŠTELĖS BŪKLĖ UŽBAIGUS EN PROGRAMĄ IR PASIŪLYMAI DĖL TOLIMESNIO JOS PANAUDOJIMO	

13 AIKŠTELĖS BŪKLĖ UŽBAIGUS EKSPLOATAVIMO NUTRAUKIMO PROGRAMĄ IR PASIŪLYMAI DĖL TOLIMESNIO JOS PANAUDOJIMO

13.1 Teisinis ir praktinis kontekstas

Prieš pradėdant eksploatavimo nutraukimo programą VĮ Ignalinos AE patikėjimo teise valdoma teritorija apėmė ~1440 ha, tačiau EN programos eigoje, atlikus teritorijų planavimo procedūras, dalis objektų ir žemės sklypų buvo perduoti kitiems valdytojams ir dabar ją sudaro 12 žemės sklypų, kurių bendras plotas yra 419 ha¹. Šių sklypų išsidėstymo schema pateikta žemiau (VĮ Ignalinos AE žinioje esantys sklypai pažymėti žalia spalva ir ženkliniu „DP“).

Pav. 13.1-1 VĮ Ignalinos AE valdomų žemės sklypų ir IAE BEO aikštelės išsidėstymo schema

Tarp šių sklypų yra įsiterpę eilė nedidelių žemės sklypų, kurių (ir juose esančių statinių), kurių valdytojai yra kitos įmonės ir organizacijos.

Ignalinos AE, kaip BEO, kurio eksploatavimas nutraukiamas, yra aprašyta 1-ame GENP skyriuje „IAE ir aplinkos aprašymas“. Šio BEO aikštelė yra apribota IAE fizinės saugos perimetru ir randasi žemės sklype, kurio unikalus numeris 4400-2111-1391 (schemoje

¹ Be šių 12 žemės sklypų VĮ Ignalinos AE patikėjimo teise valdo dar keletą nedidelių žemės sklypų Visagino ir Ignalinos savivaldybėse (šiuose sklypuose randasi geležinkelio atšaka nuo Ignalinos AE iki Dūkšto, aplinkos stebėsenos laboratorija šalia Visagino m., autokeliai, kiti pagalbiniai objektai).

2018m. leidimas	GALUTINIS IGNALINOS AE EKSPLOATACIJOS NUTRAUKIMO PLANAS	4 lapas iš 13
	13 SKYRIUS. AIKŠTELĖS BŪKLĖ UŽBAIGUS EN PROGRAMĄ IR PASIŪLYMAI DĖL TOLIMESNIO JOS PANAUDOJIMO	

aukščiau pažymėtas kaip DP-16). Aikštelė užima tik dalį šio žemės sklypo (BEO aikštelės plotas yra 82 ha, o viso sklypo plotas 178 ha).

Būtina pažymėti, kad Ignalinos AE kaip BEO, kurio eksploatavimas nutraukiamas, neapima visų VĮ Ignalinos AE žinioje esančių branduolinės energetikos objektų – dvi panaudoto branduolinio kuro saugyklos (viena užima sklypą DP-18, o LPBKS yra sklype DP-16), kietųjų radioaktyviųjų atliekų tvarkymo kompleksas (yra greta LPBKS, sklype DP-16), statomas labai mažo aktyvumo trumpaamžių radioaktyviųjų atliekų atliekynas (LMAA, DP-16) bei planuojamas statyti mažo ir vidutinio aktyvumo trumpaamžių radioaktyviųjų atliekų atliekynas (B25, DP-6) yra atskiri BEO. Šie 5 BEO bus eksploatuojami dar eilę dešimtmečių, jų eksploatavimo nutraukimas nėra Ignalinos AE eksploatavimo nutraukimo dalis.

Branduolinės saugos reikalavimai BSR-1.5.1-2015 „Branduolinės energetikos objektų eksploatavimo nutraukimas“ nurodo, kad GENP turi būti pateikiama informacija apie siektiną BEO ir jo aikštelės būklę: *siektinos galutinės BEO ir (ar) jo aikštelės būklės, įskaitant galutinio sutvarkymo kriterijų, ir galimo bei planuojamo tolesnio aikštelės ir statinių naudojimo, užbaigus BEO eksploatavimo nutraukimą, aprašymas (36.21p);*

Be to BSR-1.5.1-2015 nustato, kad *„Licencijos turėtojas, patvirtindamas, kad BEO eksploatavimo nutraukimas yra įvykdytas, ir galutinė BEO ir (ar) jo aikštelės būklė atitinka patvirtintą galutinį BEO eksploatavimo nutraukimo planą, nustatytas licencijos galiojimo sąlygas ir teisės aktų reikalavimus, turi parengti galutinę BEO eksploatavimo nutraukimo ataskaitą ir pateikti ją VATESI suderinimui kartu su prašymu panaikinti licenciją vykdyti BEO eksploatavimo nutraukimą (131p).*

Tokiu būdu GENP aprašyta siektina BEO ir jo aikštelės būklė ir yra tas kriterijus, kurio pagrindu priimamas sprendimas panaikinti „branduolinę“ licenciją (jei numatytas tikslas yra pasiektas), po kurio buvusio BEO teritorija gali būti naudojama kitais tikslais (su tam tikrais apribojimais arba visai be apribojimų).

GENP nėra tas dokumentas, kuriame turėtų būti aprašytas visų įmonės žinioje esančių sklypų ir statinių panaudojimas užbaigus EN programą. GENP yra parteikiamas tik tos sklypo dalies, kuri laikoma BEO aikštele, siektinos galutinės būklės aprašymas, o informacija apie kitas teritorijos dalis bei statinius pateikiama tik tuomet, kai turi reikšmingą įtaką EN kontekste

13.2. Siektina BEO aikštelės būklė

Ignalinos AE sudarantys statiniai buvo suprojektuoti ir pastatyti konkrečiam tikslui, jų pritaikymas kitiems tikslams būtų labiau hipotetinis nei praktinis. Nebereikalingus statinius privalu tinkamai sutvarkyti (taip, kad jie nekeltų pavojaus aplinkai ir žmonėms), o šių statinių sutvarkymo kriterijus - jų nugriovimas, kuris gali būti atliktas arba įprastu būdu, prieš tai pašalinus taršą ir pademonstravus, kad ji neviršija nekontroliuojamų lygių, arba išardant juos kaip radioaktyviomis medžiagomis užterštus objektus (tuo atveju, jei nėra praktinių galimybių taršai pašalinti arba tai nėra racionalu ekonominiu požiūriu).

GENP atnaujinimo metu VĮ Ignalinos AE planuoja griovimo darbus tų pastatų, kurie jau nebenaudojami ar artimiausiu metu taps nebereikalingi. Šiam griovimo darbų etapui yra

2018m. leidimas	GALUTINIS IGNALINOS AE EKSPLOATACIJOS NUTRAUKIMO PLANAS	5 lapas iš 13
	13 SKYRIUS. AIKŠTELĖS BŪKLĖ UŽBAIGUS EN PROGRAMĄ IR PASIŪLYMAI DĖL TOLIMESNIO JOS PANAUDOJIMO	

sudaryta finansavimo sutartis, kurioje numatyta nugriauti apie 50 statinių, jų išdėstymo schema pateikta pav. 13.2-1.

Griaunant statinius bus pašalintos tos konstrukcijos, kurios yra virš žemės paviršiaus (iki 0.5m gylio žemiau paviršiaus, taip, kaip to reikalauja statybą reglamentuojantys teisės aktai). Požeminės dalys, esančios giliau nei 0.5 m nuo žemės paviršiaus, bus paliktos, pastatų rūšiai bus užpildyti betono skalda, kuri bus pagaminta iš griaunamų statinių konstrukcijų. Statinių teritorija bus sutvarkoma tiek, kad minimizuoti teritorijos rekultivavimo darbus, kurie bus atliekami EN programos pabaigoje. Daugiau informacijos apie numatomą statinių griovimą pateikiama 7 GENP skyriuje, 7.6 poskyryje „Pastatų griovimo projektai“.

Statinių griovimui ir susidarančių atliekų tvarkymui Ignalinos AE samdys tokių darbų patirtį turinčius rangovus, o statybos darbų priežiūrą atliks atestuoti specialistai. Griovimo metu susidarančios pavojingos atliekos (pvz. turinčios asbesto, užterštos naftos produktais ir pan.) bus tvarkomos laikantis tokių atliekų tvarkymo normų.

Kiti Ignalinos AE sudarantys statiniai (tarp jų ir pagrindiniai energijos blokų statiniai) irgi bus nugriauti, tačiau šie darbai bus atlikti vėlesniame EN etape, po to kai bus išmontuoti reaktoriai. Kai bus sutvarkytos visos sukauptos ir didžioji dalis išmontavimo metu susidarančių radioaktyviųjų atliekų, tuomet bus griaunami IAE aikštelėje esantys radioaktyviųjų atliekų tvarkymo objektai (tiek senos saugyklos, tiek EN reikmėms pastatyti objektai). Galiausiai bus išardomi nebereikalingi inžineriniai tinklai ir atliekami galutiniai teritorijos sutvarkymo darbai.

Tačiau Ignalinos AE aikštelėje yra dar 2 BEO, kurie laikomi eksploatuojamais ir neįeina į Ignalinos AE, kaip BEO, kurio eksploatavimas nutraukiamas, sudėti.

- **Cementuotų RA saugykla (158/2 past.),** kurią planuojama pritaikyti sąlyginai nedidelės dalies grafito atliekų, susidarančių išmontuojant reaktoriaus kanalus, laikinam saugojimui. Reaktorių išmontavimo projekto apimtyje turės būti pasirinktas variantas kur ir kaip saugoti ilgaamžes radioaktyvias atliekas, susidarančias išmontuojant reaktorius. Jei bus nutarta, kad tokioms atliekoms būtina atskira saugykla, tuomet tokia turės būti pastatyta, o į ją bus perkeltos ir 158/2 past. laikomos atliekos. Kitas neatmestinas variantas yra pritaikyti 158/2 past. ilgaamžėms atliekoms, kurios susidarys išmontuojant reaktorius, saugoti.
- **LMAA buferinė saugykla (B19-1 past.).** Ši saugykla bus eksploatuojama tol, kol bus eksploatuojamas LMAA atliekynas.

Anksčiau ar vėliau šių dviejų BEO eksploatavimas turės būti nutrauktas, tačiau šių objektų eksploatavimo nutraukimas turės būti planuojama kitų eksploatavimo nutraukimo planų ir susijusių politinių sprendimų kontekste. Šio GENP apimtyje galima tik planuoti, kad teritorijos dalyse, esančiose šalia liekančių BEO, liks jų eksploatavimui reikalinga infrastruktūra (inžineriniai tinklai, privažiavimo keliai, fizinės saugos, aplinkos monitoringo ir kiti reikalingi objektai bei statiniai).

VĮ Ignalinos AE siekia pertvarkyti **bitumuotų radioaktyviųjų atliekų saugyklą (158 past.)** į atliekyną. Jei toks projektas bus sėkmingai įgyvendintas, Ignalinos AE teritorijos dalyje

2018m. leidimas	GALUTINIS IGNALINOS AE EKSPLOATACIJOS NUTRAUKIMO PLANAS	6 lapas iš 13
	13 SKYRIUS. AIKŠTELĖS BŪKLĖ UŽBAIGUS EN PROGRAMĄ IR PASIŪLYMAI DĖL TOLIMESNIO JOS PANAUDOJIMO	

liks BEO ir jam priklausanti infrastruktūra (inžineriniai tinklai, privažiavimo keliai, fizinės saugos, aplinkos monitoringo ir kiti reikalingi objektai bei statiniai).

Būtina pažymėti, kad bitumuotų atliekų saugyklos konversijos projektas tam tikra prasme konkuruoja su cementuotų radioaktyviųjų atliekų saugyklos eksploatavimu - statiniai 158 ir 158/2 yra labai arti vienas kito ir išsakoma pagrįsta nuomonė, kad cementuotų atliekų saugykla (158/2) trukdys įrengti inžinerinius barjerus (kaupą) ant bitumuotų RA saugyklos (158) ir taip pertvarkyti ją į atliekyną. Cementuotų RA saugykla yra sąlyginai naujas pastatas, suprojektuotas 50 metų tarnavimo laikotarpiui ir pritaikytas RA saugojimui (galėtų būti eksploatuojamas iki 2056 m ar ilgiau), tad jo griovimas ir kito panašios paskirties pastato statyba nebūtų racionalus sprendimas. Tačiau bitumuotų atliekų išėmimas ir perkėlimas į atliekyną būtų labai brangus ir sudėtingas uždavinys.

Šis „konfliktas“ pagrįstai galės būti išspręstas tik atlikus suplanuotas inžinerines studijas tiek dėl 158 saugyklos konversijos, tiek dėl 158/2 saugyklos pritaikymo kito tipo atliekoms. Negalima atmesti tokio varianto, kad bitumuotų atliekų saugyklos konversija į atliekyną turės būti atlikta vėliau nei dabar planuojama (jos eksploatavimas bus tęsiamas tol, kol bus eksploatuojamas cementuotų RA saugykla, o galutinė konversija į atliekyną (inžinerinių barjerų įrengimas) vykdoma tik po to, kai bus nutrauktas gretimai esančios saugyklos eksploatavimas / ji bus išardyta).

Planuojant siektiną Ignalinos AE aikštelės būklę būtina atsižvelgti į neapibrėžtumus, darančius didelę įtaką šių planų patikimumui. Pradiniame EN planavimo etape planuojant eksploatavimo nutraukimą buvo priimta pernelyg optimistinė prielaida apie energijos blokų pagrindinių statinių konstrukcijų (betono) užterštumą radioaktyviomis medžiagomis (buvo priimta, kad taršos prasiskverbimo gylys bus iki 5 cm). Atlikus ribotos apimties statybinių konstrukcijų betono radiologinius tyrimus [3] paaiškėjo, kad dalis konstrukcijų yra užterštos daug giliau (50 cm gylio / per visą konstrukcijos storį), todėl jų dezaktyvuoti nuimant paviršinį sluoksnį (kaip kad buvo tikimasi) bus neįmanoma. Sprendimai dėl tokių konstrukcijų / pastatų išmontavimo bus priimti atlikus pilnos apimties reaktorių statinių inžinerinės inventorizacijos darbus ir papildžius juos reikiamasi radiologinio apibūdinimo duomenimis. Tikėtina, kad dezaktyvuojant / išmontuojant užterštus statinius susidarys daug betono atliekų (preliminariu vertinimu jų tūris gali siekti net 93 000 m³), kurios turės būti tvarkomos kaip radioaktyvios atliekos. Sprendimai dėl tokių atliekų tvarkymo turės būti priimti tuomet, kai bus su didesniu patikimumu prognozuojamas tokių atliekų kiekis bei jų radiologinės charakteristikos. Tačiau tikėtina, kad tokio tipo atliekoms bus reikalingas atskiras atliekynas.

Vienas iš tokio atliekyno įrengimo variantų, kuris galėtų būti svarstomas, tai įrengti betono laužo atliekyną energijos blokų vietoje. Tokio varianto privalumai būtų tokie, kad nereikėtų išmontuoti pastatų požeminių dalių, kurios, savo ruožtu, galėtų būti panaudotos kaip ertmės, į kurias būtų sudėtas antžeminių konstrukcijų betono laužas. Tačiau toks sprendimas galės būti priimtas tik įsitikimus, kad tokia atliekyno konstrukcija leis įrengti tinkamus inžinerinius barjerus, ribojančius radionuklidų sklaidą ir užtikrins aplinkos saugą ilgalaikėje perspektyvoje.

Dar vienas reikšmingas neapibrėžtumas susijęs su Ignalinos AE aikštelėje esančiu taip vadinamą „pramoninių“ atliekų sąvartynu. Šios atliekos buvo laikomos neradioaktyviomis, tačiau pasikeitus reguliacinei aplinkai dalis jų perkvalifikuota į A klasės radioaktyviasias

2018m. leidimas	GALUTINIS IGNALINOS AE EKSPLOATACIJOS NUTRAUKIMO PLANAS	7 lapas iš 13
	13 SKYRIUS. AIKŠTELĖS BŪKLĖ UŽBAIGUS EN PROGRAMĄ IR PASIŪLYMAI DĖL TOLIMESNIO JOS PANAUDOJIMO	

atliekas. Tikimasi, kad iki tol, kol bus užbaigtas Ignalinos AE eksploatavimo nutraukimas, šiame sąvartyne esančių atliekų aktyvumas sumažės iki nebekontroliuojamų lygių. Tačiau jei visgi paaiškėtų, kad nėra galimybės pademonstruoti kad ši teritorija atitinka nekontroliuojamus taršos lygius, jos tolimesnis naudojamas būtų su tam tikrais apribojimais (taip vadinama „rudosios aikštelės“ būklė).

Esamų eksploatavimo nutraukimo darbų planų ir neapibrėžtumų kontekste kol kas galima tik deklaruoti, kad siektinas tikslas yra išvalyti ir perduoti nekontroliuojamam naudojimui kuo didesnę Ignalinos AE teritorijos dalį (suteikti tai daliai „žaliosios aikštelės“ statusą).

„Žaliosios aikštelės“ būklė (angl. green field) – tai tokia galutinė branduolinės energetikos objekto / jo aikštelės būklė, kurią pasiekus radionuklidų aktyvumo koncentracija pastatuose ir aikštelėje (ar jos dalyje) neviršija nesąlyginių nebekontroliuojamųjų radioaktyvumo lygių ir šio objekto pastatų ir aikštelės naudojimo apribojimai dėl galimo jonizuojančiosios spinduliuotės poveikio nėra nustatomi.

Tačiau kol kas nėra galimybės pamatuotai įvertinti kokia dalis teritorijos galės būti perklasifikuota į „žaliąją aikštelę“. Dalis teritorijos bus reikalinga liekančių BEO eksploatavimui ir potencialiai reikalingų objektų statybai (taps tų BEO aikštelėmis). Taip pat negalima atmesti tikimybės kad dalis statinių negalės būti išvalyta tiek, kad atitiktų nekontroliuojamus lygius. Tokiu atveju tiems statiniams ir jų teritorijai būtų suteiktas „rudosios aikštelės“ statusas.

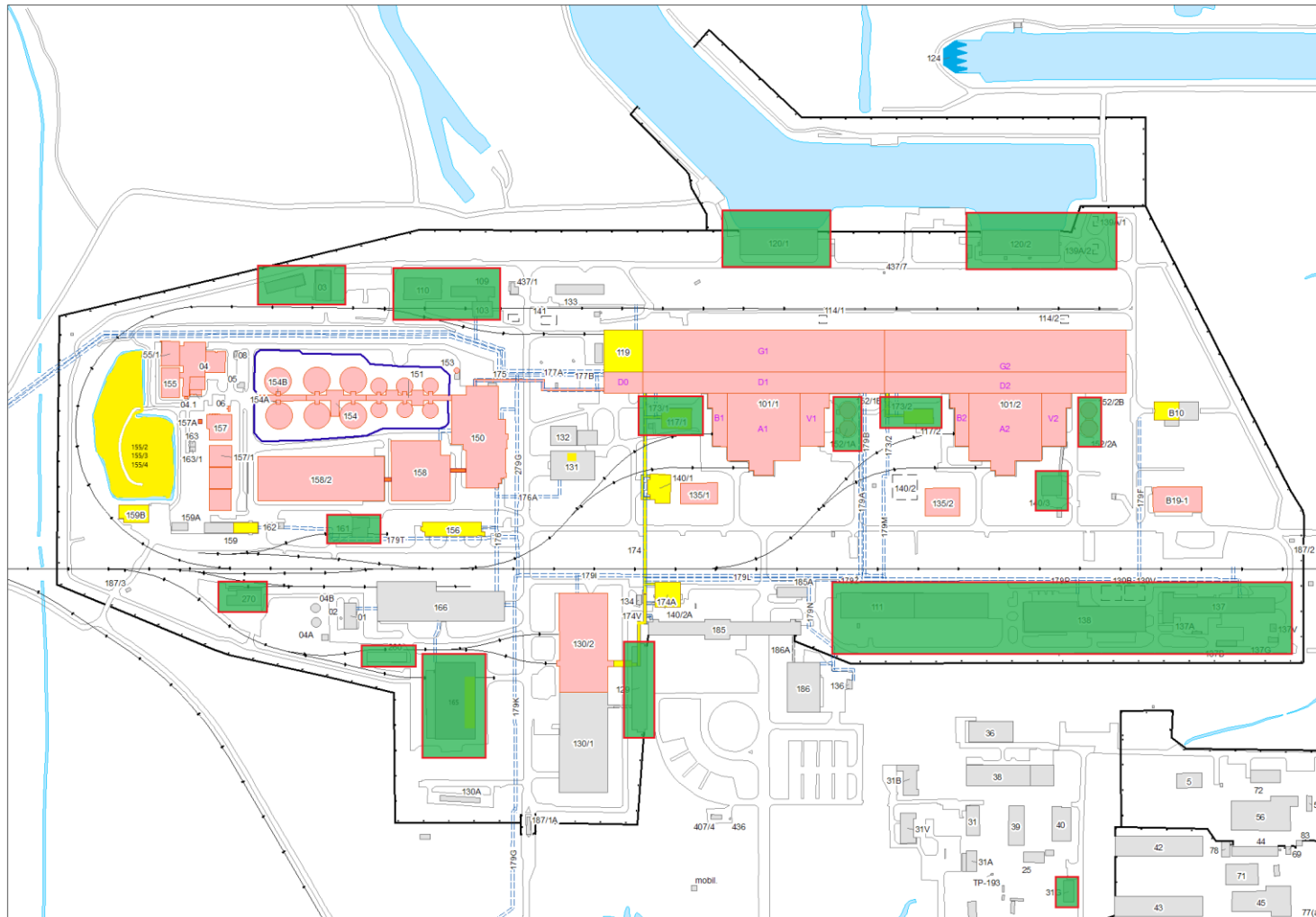
„Rudosios aikštelės“ būklė (angl. brown field) – tai tokia galutinė branduolinės energetikos objekto / jo aikštelės būklė, kurią pasiekus radionuklidų aktyvumo koncentracija pastatuose, ir (ar) aikštelėje (ar jos dalyje) viršija nesąlyginius nebekontroliuojamuosius radioaktyvumo lygius, o šio objekto pastatų ir aikštelės (ar jos dalies) panaudojimas dėl galimo jonizuojančiosios spinduliuotės poveikio yra galimas tik su apribojimais.

Esamų neapibrėžtumų kontekste prognozuojamas Ignalinos AE aikštelės zonavimas užbaigus eksploatavimo nutraukimą pateiktas pav. 13.2-2. Ši informacija turės būti tikslinama kitame GENP leidime.

Teritorijos dalyse, kurios bus skirtos liekančių BEO eksploatavimui, turės būti įrengti fizinės saugos perimetrai. Likusiai teritorijos daliai, kuri nepateks į naujo fizinės saugos perimetro ribas, turės būti panaikinta kontrolė, t. y. turės būti pademonstruota, kad taršos lygiai neviršija kontroliuojamų [2], o teritoriją bus galima naudoti kitais tikslais. Tos dalys, kurių tarša bus didesnė už nekontroliuojamus lygius, galės būti naudojamos su tam tikrais apribojimais, dėl kurių turės būti priimti atitinkami sprendimai.

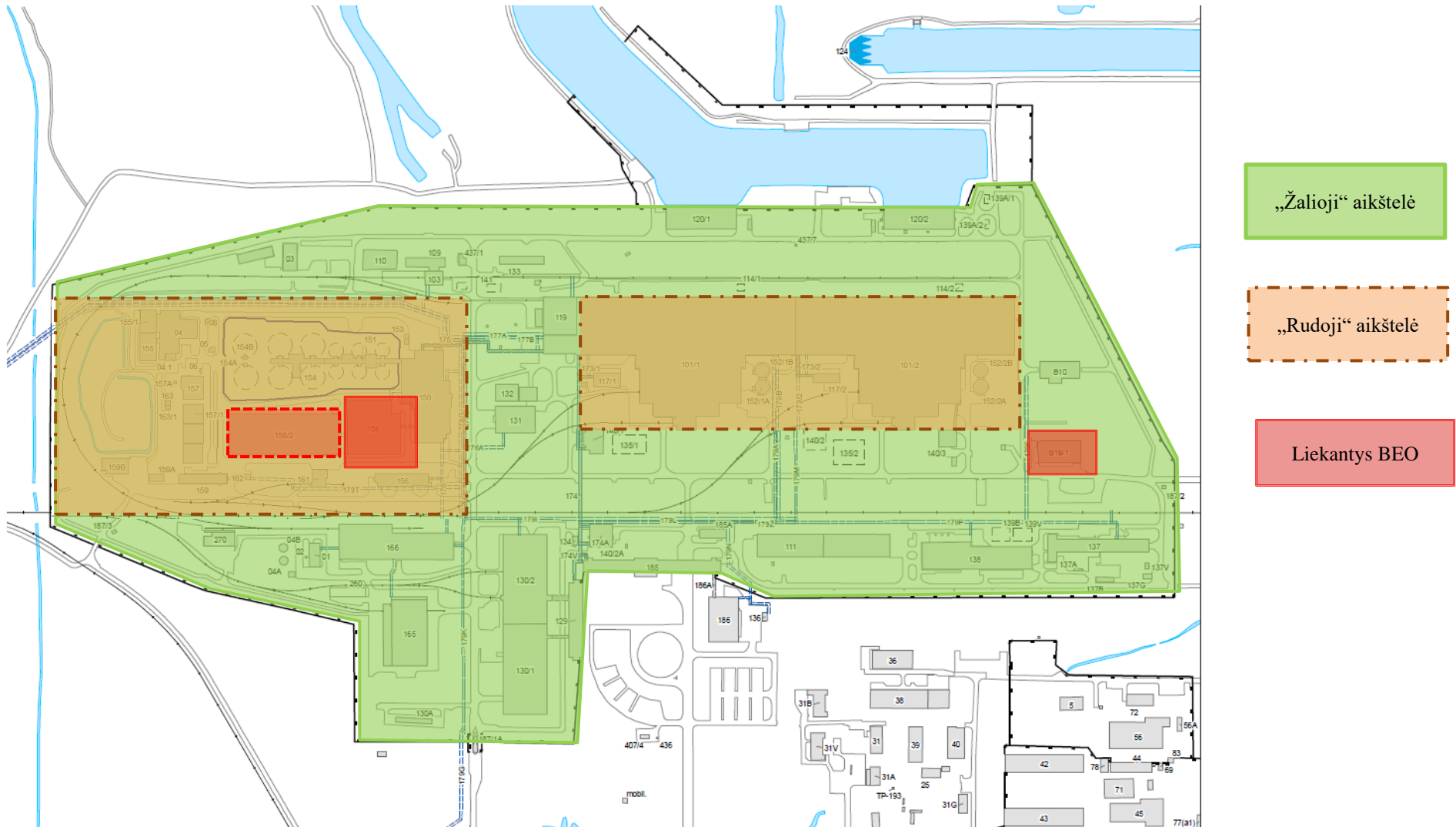
Eksploatavimo nutraukimo eigoje turės būti panaikinta dar Ignalinos AE statybos metu nustatyta 3 km spindulio sanitarinė apsaugos zona (SAZ). Ignalinos AE poveikis aplinkai net jos eksploatavimo metu buvo daug mažesnis ir tokio radiologinio poveikio aplinkai, kuris pateisintų tokio dydžio SAZ, nebuvo. Akivaizdu, kad panaikinus patį BEO, jo SAZ'o irgi turi nelikti.

Pav. 13.2-1 1-o etapo metu planuojamų griauti statinių išsidėstymo schema

Statinių griovimo
zonos

Pav. 13.2-2 Prognozuojama Ignalinos AE aikštelės būklė užbaigus eksploataavimo nutraukimą

2018 m. leidimas	GALUTINIS IGNALINOS AE EKSPLOATACIJOS NUTRAUKIMO PLANAS	10 lapas iš 13
	13 SKYRIUS. AIKŠTELĖS BŪKLĖ UŽBAIGUS EN PROGRAMĄ IR PASIŪLYMAI DĖL TOLIMESNIO JOS PANAUDOJIMO	

13.3 Pasiūlymai dėl BEO aikštelės ir aplinkinės teritorijos panaudojimo

Užbaigus Ignalinos AE eksploatavimo nutraukimo programą radioaktyviųjų atliekų tvarkymo veikla Lietuvoje neužsibaigia – turės būti eksploatuojami likę BEO, kurių šiuo metu VĮ Ignalinos AE valdomuose sklypuose liks visa eilė:

1. Panaudoto branduolinio kuro sauso tipo tarpinio saugojimo saugykla (PBKS);
2. Laikinoji panaudoto branduolinio kuro saugykla (LPBKS);
3. Kietų radioaktyviųjų atliekų tvarkymo ir saugojimo kompleksas (KRATSK);
4. Labai mažai aktyvių radioaktyviųjų atliekų atliekynas (LMAA atliekynas) ir LMAA buferinė saugykla (liekanti ex. IAE BEO aikštelėje)
5. Mažai ir vidutiniškai aktyvių trumpaamžių radioaktyviųjų atliekų paviršinis atliekynas;
6. Bitumuotų atliekų saugykla arba atliekynas (158 past.), liekanti ex. IAE BEO aikštelėje
7. Potencialiai - saugykla su ilgaamžėmis atliekomis, įrengta 158/2 past. (priklausomai nuo sprendimų priimtų dėl atliekų, susidarančių išmontuojant reaktorių, tvarkymo).

Visų šių BEO aptarnavimui bus būtina tam tikra infrastruktūra (aplinkos monitoringo, fizinės saugos, priešgaisrinės saugos, inžineriniai tinklai, keliai, biurai ir pan.). VĮ Ignalinos AE ir jos žinioje esanti infrastruktūrą bus vienintelė vieta Lietuvoje, kur sukonzentruota visa radioaktyviųjų atliekų tvarkymo infrastruktūra.

Panaudoto branduolinio kuro ir ilgaamžių radioaktyviųjų atliekų galutinio sutvarkymo klausimas EN programos apimtyje nebus išspręstas, tik nukeltas 50 (ar daugiau) metų į ateitį, todėl per tą laiką turės būti rasti sprendimai, kaip šias atliekas galutinai sutvarkyti. LRV patvirtintoje Radioaktyviųjų atliekų tvarkymo plėtros programoje [5] numatyta, kad tuo tikslui apie 2060-2070 metus turės būti pastatytas giluminis atliekynas.

Kiekvienam iš BEO yra nustatyta sanitarinė apsaugos zona, kurioje kitos veiklos ribojamos. Ignalinos AE teritorija yra pasienio zonoje, kurioje irgi yra tam tikrų veiklos apribojimų. Ši teritorija yra šalies pakraštyje, nutolusi nuo pagrindinių ekonomikos centrų, regiono demografinė padėtis yra bloga ir toliau tik blogėja. Dėl esamų apribojimų ir aplinkybių visa ši teritorija nėra patraukli investicijoms, jos panaudojimas kitiems tikslams (pvz. IT duomenų centrui, pramonei / gamybai, etc.) yra apsunkintas, ji nėra patraukli nežiūrint į gerą elektros tiekimo, aušinančio vandens ir inžinerinių komunikacijų prieinamumą ir socialinę infrastruktūrą, esančią Visagino mieste. Todėl ex. BEO aikštelės ir visos aplinkinės teritorijos panaudojimas ateityje turėtų būti planuojama atsižvelgiant į faktinius apribojimus ir įvertinant jos patrauklumą šias aspektais:

1. Šioje vietovėje galėtų būti **vystomas giluminio atliekyno projektas**, nes ji jau yra pritaikyta veikloms, susijusioms su radioaktyviųjų medžiagų tvarkymu / branduoline energetika apskritai:
 - Visas panaudotas branduolinis kuras ir ilgaamžės RA saugomas šioje teritorijoje. Jei atliekynas būtų pastatytas čia, tai pavojingų medžiagų nereikėtų niekur vežioti (privalumas tiek saugos, tiek ekonominiu požiūriu);
 - Ši teritorija yra geriausiai geologiniu požiūriu ištirta vietovė Lietuvoje (tai svarbus techninis ir ekonominis aspektas giluminio atliekyno projekto vystymo kontekste);
 - Šioje vietovėje yra ir bus palaikoma inžinerinė ir kita infrastruktūra, reikalinga BEO statybai / eksploatavimui;

2018 m. leidimas	GALUTINIS IGNALINOS AE EKSPLOATACIJOS NUTRAUKIMO PLANAS	11 lapas iš 13
	13 SKYRIUS. AIKŠTELĖS BŪKLĖ UŽBAIGUS EN PROGRAMĄ IR PASIŪLYMAI DĖL TOLIMESNIO JOS PANAUDOJIMO	

- Šioje vietovėje bus prieinama daugiausia tokiam projektui vystyti reikalingų kompetencijų (nes tai vienintelė vieta Lietuvoje, kur bus vykdoma praktinė radioaktyvių atliekų tvarkymo veikla);
 - Ši vieta visuomenei yra labiausiai priimtina, atliekyno projekto vystymas čia sukeltų mažiausia priešpriešos;
 - Projekto vystymas per darbo vietų ir aukštų kompetencijų pritraukimą pasitarnautų šio regiono gyvybingumo palaikymui.
2. Vietovė potencialiai patraukli paslaugų, susijusių su RA tvarkymu / BEO eksploatavimo nutraukimu kūrimui ir eksportui bei šios srities edukacinėms / pažintinėms veikloms vystyti:
- Vykdamas Ignalinos AE įrenginių išmontavimą, statant ir eksploatuojant naujus BEO bei vykdamas kitas šios srities užduotis už šia veiklą atsakingoje organizacijoje bus sukaupta patirtis ir žmogiškos kompetencijos. Per artimiausius 10 - 20 metų pasaulyje bus nutraukiamas daugelio atominių elektrinių eksploatavimas, šios srities kompetencijų bei paslaugų poreikis didės. ES parama Ignalinos AE eksploatavimo nutraukimui nebus begalinė, tačiau teritorijoje liekančių BEO priežiūrai lėšos bus reikalingos dar daugybę metų, todėl šiuos BEO eksploatuojanti organizacija privalės ieškoti ir rasti būdų, kaip uždirbti lėšų iš komercinės veiklos. VĮ Ignalinos AE jau dabar kaip vieną iš savo strateginių tikslų įvardina būtinybę įsilieti į tokių paslaugų tiekėjų rinką, tad ši veiklos kryptis turės būti vystoma. Šiuo metu būtų sudėtinga prognozuoti kokios infrastruktūros tokie veiklai reikės, tačiau pasaulyje yra pavyzdžių kaip komerciniais pagrindais yra tvarkomos radioaktyvios medžiagos, jau nekalbant apie konsultacines / inžinerines paslaugas. Todėl šioje teritorijoje turi būti kuriamas centras, kuris tiekėtų su BEO eksploatavimo nutraukimu / RA tvarkymu susijusias paslaugas regiono mastu.
 - Dėl RA tvarkymo objektų gausos ir, ypač, giluminio atliekyno projekto vystymo, šis centras galėtų būti įdomus šios srities profesionalams. Čia galėtų būti organizuojamos šios srities konferencijos, seminarai, TATENA renginiai, panašius projektus vystančių organizacijų atstovų vizitai ir pan. Tam reikėtų renginiams / svečių priėmimui reikalingos infrastuktūros (ji turėtų būti integruota į planuojamo statyti informacinio centro / centrinio biurų pastato kompleksą);
3. Ignalinos AE eksploatavimo nutraukimo projektas dėl savo masto ir pobūdžio yra išskirtinis projektas ne tik Lietuvos, bet ir Europos Sąjungos kontekste. Šis projektas galėtų būti įprasminamas sukuriant čia tam tikrą pažintinį / atminties objektą, prieinamą plačiajai visuomenei, tam tikrą traukos / turistinį objektą. Dėl šioje vietovėje esančio didžiausio šalyje Drūkšių ežero, netoliese esančio 3 valstybių sienų susiliejimo taško, liekančių išskirtinių industrinių (BEO) objektų, giluminio atliekyno projektui kuriamų objektų ši vietovė formuoja traukos centrą, kurį galima ir būtina išnaudoti edukacijai ir turizmui. Teritorijoje turi būti sukurta tam reikiama infrastruktūra (informacinis centras, pažintiniai objektai, sudarytas patogus priėjimas prie ežero / poilsio prie vandens infrastruktūra, sutvarkytas susisiekimas viešuoju transportu tarp šios vietovės ir Visagino miesto).

2018 m. leidimas	GALUTINIS IGNALINOS AE EKSPLOATACIJOS NUTRAUKIMO PLANAS	12 lapas iš 13
	13 SKYRIUS. AIKŠTELĖS BŪKLĖ UŽBAIGUS EN PROGRAMĄ IR PASIŪLYMAI DĖL TOLIMESNIO JOS PANAUDOJIMO	

Aukščiau išdėstyti siūlymai dėl BEO aikštelės tolimesnio panaudojimo yra tik GENP autorių nuomonė. Klausimai dėl Ignalinos AE teritorijos pritaikymo neturėtų būti sprendžiami vien tik VĮ Ignalinos AE organizacijos ir jos vykdomų veiklų kontekste. Planuojant jos tolimesnį panaudojimą turi būti įsiklausoma į Visagino gyventojų ir savivaldybės politikų nuomonę bei siūlymus. Tvarus rezultatas gali būti pasiektas tik atviro ir konstruktyvaus dialogo keliu.

2018 m. leidimas	GALUTINIS IGNALINOS AE EKSPLOATACIJOS NUTRAUKIMO PLANAS	13 lapas iš 13
	13 SKYRIUS. AIKŠTELĖS BŪKLĖ UŽBAIGUS EN PROGRAMĄ IR PASIŪLYMAI DĖL TOLIMESNIO JOS PANAUDOJIMO	

SKYRIAUS NUORODOS

1. Ignalinos AE branduolinės energetikos objektą sudarančių statinių sąrašas, DVSeD-0116-1V1;
2. Branduolinės saugos taisyklės BST-1.5.1-2016 “Branduolinės energetikos objektų pastatų ir aikštelės atitikties nebekontroliuojamiesiems radioaktyvumo lygiams nustatymas”;
3. IAE kontroliuojamos zonos pastatų betono eksperimentinių radiologinių tyrimų atlikimo ataskaita, 2017-08-21 Nr. PD-5(19.54) (ArchPD-2345-76240v1);
4. Project Identification Fiche - Demolition of INPP buildings (Stage 1) (DML.01);
5. Radioaktyviųjų atliekų tvarkymo plėtros programa, patvirtinta 2015m. gruodžio 23d., LRV nutarimu Nr. 1427